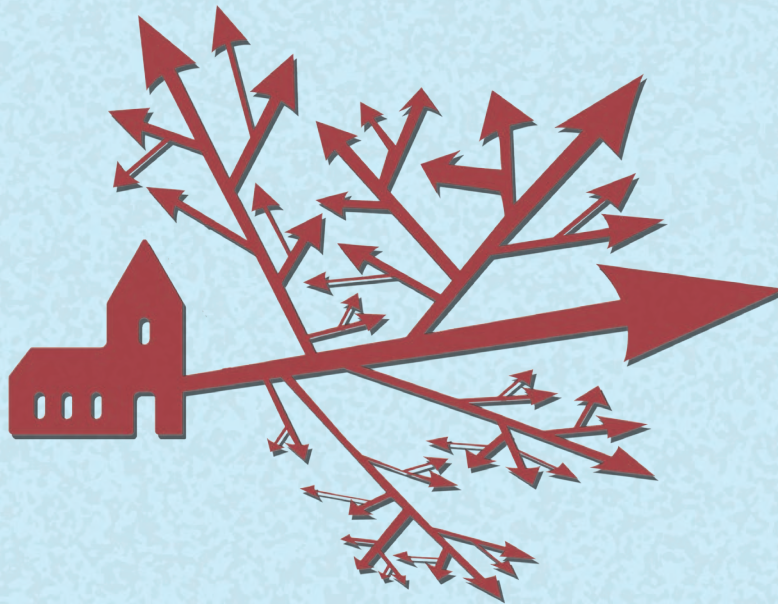

VEIVALG

FOR FREMTIDIG KIRKEORDNING

EN KORTVERSJON AV HØRINGSNOTATET
FRA KIRKERÅDET

Februar 2015

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Veivalg for fremtidig kirkeordning
En kortversjon av Kirkerådets høringsnotat

© Kirkerådet, Den norske kirke

Bestilles fra
Kirkerådet
Postboks 799, Sentrum
0106 Oslo

Tlf.: 23 08 12 00
Telefaks: 23 08 12 01
materiell@kirken.no

Webutgave av høringsnotatet: <http://www.kirken.no/kirkeordning>

Omslagsill.: www.dreamstime.com

VEIVALG FOR FREMTIDIG KIRKEORDNING

EN KORTVERSJON AV HØRINGSNOTATET FRA KIRKERÅDET

FEBRUAR 2015

INNHold

Kapittel 1:

Bakgrunn for høringen

Kapittel 2:

Utgangspunkter for en ny kirkeordning

Kapittel 3:

Forholdet mellom lokalt, regionalt og nasjonalt nivå

Kapittel 4:

Økonomiske rammebetingelser

Kapittel 5:

Den lokale kirkes organisasjon og ledelse

Kapittel 6:

Biskop og bispedømme

Kapittel 7:

Arbeidsgiveransvar i kirkeordningen

Kapittel 8:

Organisering av sentralkirkelige organer

VISJON FOR KIRKEORDNINGEN

Ny ordning for Den norske kirke skal bidra til;

- at kirken kan utføre sitt oppdrag i en ny tid
- at de dømte kjenner glede ved å tilhøre kirken

Den nye ordningen skal sikre;

- god kirkelig betjening over hele landet
- god ressursutnyttelse – mer kirke for pengene

Ordningen skal bidra til å gi kirkens frivillige medarbeidere;

- glede og frimodighet i arbeidet
- tro på fellesskapet
- tro på egne ressurser

Ordningen skal bidra til å gi rådsmedlemmene;

- glede ved å delta
- reell innflytelse
- gode beslutningsunderlag
- god administrativ støtte i arbeidet

Ordningen skal bidra til å gi de ansatte;

- glede i arbeidet
- tid til kjerneoppgavene
- tydelige og forutsigbare ledelsesstrukturer

KAPITTEL 1: BAKGRUNN FOR HØRINGEN

Regjeringen har varslet et tydelig skille mellom staten og kirken. Virksomhets- og arbeidsgiveransvar skal flyttes fra stat til kirke. Dette er etter Kirkemøtets ønske. Som et «neste skritt» har Kirkemøtet bedt Kirkerådet fortsette arbeidet med en fremtidig kirkeordning. Dette høringsnotatet sikter mot å identifisere de temaene der det er nødvendig å avveie ulike hensyn, der det foreligger reelle dilemmaer, der det er et kirkepolitisk handlingsrom og må foretas valg. Formålet er å beskrive de alternativer som synes å foreligge, og slik gi grunnlag for at Kirkemøtet kan foreta avveiningene og legge de føringene som anses viktige og nødvendige for det videre arbeidet.

I den grad notatet inneholder vurderinger og stillingtagen er dette Kirkerådets foreløpige vurderinger og forslag. Når dokumentet har vært ute på alminnelig kirkelig høring, vil Kirkerådet drøfte saken på ny, og i et saksdokument for Kirkemøtet – etter planen i 2016 – gi uttrykk for sine vurderinger og anbefalinger i lys av de signaler som har fremkommet i høringen.

KAPITTEL 2: UTGANGSPUNKT FOR EN NY KIRKEORDNING

I en rekke vedtak har Kirkemøtet gitt uttrykk for hva som skal være de grunnleggende eller overordnede mål for kirkens virksomhet. Kirkemøtet i 2014 vedtok i saken om Den norske kirkes visjonsdokument at den som evangelisk-luthersk folkekirke skal være bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende. Slik vitner kirken i ord og gjerninger om frelse, frihet og håp i Jesus Kristus.

Kirkemøtet vedtok i 2007 Hovedprinsipper for en Kirkeordning for Den norske kirke. Disse ligger til grunn for dette dokumentet.

KAPITTEL 3: FORHOLDET MELLOM LOKALT, REGIONALT OG NASJONALT NIVÅ

I en situasjon hvor Den norske kirke skilles ut fra staten og får rettslig handleevne, reises spørsmålet om hvordan myndighetsforholdene skal være mellom organer på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

Den norske kirke framstår organisatorisk på ulike nivåer, fra det lokale (representert ved den enkelte menighet/det enkelte sokn) til det nasjonale, med ulike regionale mellomnivåer (prosti, bispedømme). Også kommunenivået – med kirkelig fellesråd som organ for alle sokn i kommunen – kan ses på som et mellomnivå, når det omfatter mer enn ett sokn.

Et avgjørende spørsmål for utformingen av kirkeordningen er hvordan oppgaver og myndighet skal fordeles mellom nivåene. Spørsmål som gjelder organiseringen av de ulike nivåene vil bli tatt opp i henholdsvis kapittel 5 (den lokale kirke), kapittel 6 (biskop og bispedømme) og kapittel 8 (sentralkirkelige organer).

Kirkerådets foreløpige vurdering:

A: Et flertall i Kirkerådet mener at den nåværende oppgave- og myndighetsfordeling mellom de ulike nivåer og organer i hovedtrekk bør videreføres.

B: Et mindretall i Kirkerådet mener at oppgaver og myndighetsfordeling mellom de ulike nivå bør justeres slik at den lokale kirke styrkes.

C: Et annet mindretall i Kirkerådet mener at oppgaver og myndighetsfordeling mellom de ulike nivå bør justeres slik at den regionale kirke styrkes.

Høringsspørsmål:

1

Bør det gjøres endringer i fordelingen av oppgaver og myndighet mellom lokalt, regionalt og nasjonalt nivå? I så fall hvilke og hvorfor?

KAPITTEL 4: ØKONOMISKE RAMMEBETINGELSER

Grunnlovens § 16 danner basis for en fortsatt offentlig finansiering av Den norske kirke. Den norske kirke har ikke uttrykt ønske om en endring av dagens finansieringsordning. Dersom staten ønsker å endre dagens finansiering over kommunale og statlige budsjetter, er det viktig at de kirkelige organene gjør seg opp en mening om hvilken finansieringsordning en ønsker. Finansiering er kanskje det enkeltspørsmålet som mest kan påvirke måten kirken organiseres på. Den norske kirkes virksomhet finansieres i dag i hovedsak gjennom bevilgninger fra stat og kommune. Staten dekker gjennom bevilgninger over statsbudsjettet utgiftene til presteskapet, til kirkelig administrasjon og til trosopplæring. Kommunene er i henhold til kirkeloven § 15 pålagt å dekke utgifter til blant annet bygg og vedlikehold av kirker, anlegg og drift av gravplasser, utgifter til ansatte i soknet og kontorlokaler.

I tillegg til dagens ordning finnes det ulike modeller for finansieringen av Den norske kirkes virksomhet:

- Ordning med medlemsavgift: En slik ordning innebærer at kirkemedlemmene betaler en årlig avgift til Den norske kirke.
- Ordning med livssynsavgift: En slik avgift kreves inn over skatteseddelen, og betales av alle.
- Kombinasjonsløsninger: Kombinasjon av offentlig finansiering og en medlemsavgift.

Dersom dagens kommunale og statlige finansiering endres, bør kirken da søke en ordning med betaling for alle over skatteseddelen ("livssynsavgift") eller en ordning med medlemsavgift for dem som er medlem i Den norske kirke, og der kirken muligens må innkreve avgiften selv?

Kirkerådets foreløpige vurdering:

Kirkerådet mener en fortsatt finansiering av Den norske kirke over kommunale og statlige budsjetter er den beste til å sikre en bred folkekirke med en kirkelig nærhet og tilstedeværelse i alle lokalsamfunn.

Dersom finansieringsordningen endres av de politiske myndigheter, er en livssynsavgift det mest aktuelle alternativet.

Høringsspørsmål:

2

Deler høringsinstansen Kirkerådets vurdering om at dagens finansieringsordning er den beste til å sikre en bred folkekirke?

3

Dersom dagens finansieringsordning for Den norske kirke faller bort, hvilken ordning vil høringsinstansen gå inn for? Begrunn synspunktet.

4

Hvordan kan kirkestrukturen forenkles for at knappe ressurser kan bli rasjonelt utnyttet?

KAPITTEL 5:

DEN LOKALE KIRKES ORGANISASJON OG LEDELSE

1. SOKNET SOM ENHET

Soknet er den grunnleggende enhet i Den norske kirke og har en relativt selvstendig stilling (jf. kirkeloven § 2). Et sokn utgjør et bestemt geografisk område og det har kirkemedlemmene bosatt i soknet som medlemmer. Det skal i ethvert sokn være minst én kirke der det regelmessig feires gudstjenester og forrettes kirkelige handlinger (jf. kirkeloven § 17).

Menighetsrådet er soknets basisorgan. «Menighetsrådet treffer avgjørelser og opptrer på vegne av soknet når det ikke er fastsatt i eller i medhold av lov at myndigheten er lagt til kirkelig fellelråd eller annet organ» (jf. kirkeloven § 5).

Fra 1996 ble det lovfestet kirkelige fellelråd i alle kommuner med flere sokn. Fellelrådet skulle på vegne av menighetsrådene ivareta oppgaver i hovedsak av samordnende eller tjenesteytende karakter.

Kirkelig fellelråd har i henhold til gravferdsloven ansvar for drift og forvaltning av gravplassene i kommunene. Problemstillingen er her om soknene som rettslig og organisatorisk enhet har den optimale størrelse. Bør det bli større og færre sokn? Bør sokn som i dag er store (i geografisk eller medlemsmessig forstand) deles? Dette reiser også spørsmål om det normalt bør være bare én

kirke i et sokn. Med en norm på kun én kirke i soknet, må soknene noen steder bli mindre. Hvis derimot sokn med flere kirker bør bli mer vanlig, kan soknene bli større og færre.

Andre kriterier for sokneinndeling og soknestørrelse som bør gis i kirkeordningen kan være:

- Skal det være et bestemt antall gudstjenester i soknet og skal det være krav om kirke og gravplass?
- Skal kirkeordningen sette kriterier for avstander innen et sokn?
- Kreves et minimum lønnet personale?
- Hvilken enhet er egnet for engasjement for frivillige og rekruttering til menighetsråd?
- Betyr antall medlemmer noe for forståelse og definisjon av sokn?
- Behov for daglig ledelse i soknet, som samvirker med menighetsrådet?

Kirkerådets foreløpige vurdering:

Kirkerådet legger til grunn at soknet fortsatt skal være den grunnleggende enhet i Den norske kirke. Kirkeordningen bør fastsette visse kriterier for en hensiktsmessig størrelse på sokn, men Kirkerådet mener en ikke bør foretas en fullstendig gjennomgang av soknestørrelse nå..

Høringsspørsmål:

5

Har høringsinstansen synspunkter på kriteriene for soknestørrelse og sokneinndeling i en fremtidig kirkeordning?

2. SOKNETS ORGANER

Etter kirkelovsreformen i 1996 er det i tillegg til menighetsmøtet, to organer som opptrer på vegne av soknet: menighetsrådet og fellesrådet. Et avgjørende spørsmål i en fremtidig kirkeordning er om dette skal videreføres.

Dersom ordningen videreføres reises for det første spørsmålet om funksjons- og myndighetsfordelingen mellom de to organene skal videreføres slik som det er i dag.

Et alternativ er å overføre flere oppgaver og mer myndighet til menighetsrådet, for eksempel i saker som gjelder ansettelser og forvaltning av kirkebygg. En utvikling i en slik retning ville i større grad gjøre fellesrådet til et rent støtte- og serviceorgan for menighetsrådene.

Alternativt kan en legge mer ansvar for det menighetsbyggende arbeidet til fellesrådet. Her kan en tenke seg at fellesrådet får et større ansvar for det strategiske og menighetsbyggende arbeidet i soknene, et ansvar som i dag i første rekke er lagt til menighetsrådet.

En videreføring av to organer for soknet reiser for det andre spørsmålet om hvilket nivå fellesrådet skal ligge på for at det skal kunne ha en optimal størrelse. Et viktig spørsmål blir hvilken vekt man vil legge på nærheten til kommunen særlig dersom kommunen fremdeles skal ha et finansieringsansvar for den lokale kirke.

Kirkerådets foreløpige vurdering:

A: Et flertall i Kirkerådet mener at ordningen med to organer for soknet bør videreføres og at menighetsrådet fortsatt skal ha virksomhetsansvar for arbeidet i soknet.

B: Et mindretall i Kirkerådet mener at menighetsrådet skal være eneste organ for soknet.

Hørings spørsmål:

6

Bør ordningen med to organer for soknet (menighetsråd og fellesråd) videreføres?

7

Hvis ordningen videreføres: På hvilket nivå bør fellesorgan for flere sokn ligge (kommunenivå eller annet nivå, f.eks. prostnivå eller bispedømmenivå)?

8

Hvis ordningen videreføres: Bør det gjøres endringer i oppgavefordelingen mellom menighetsråd og fellesråd?**3. STYRING OG LEDELSE I DEN LOKALE KIRKE**

I dag er styring og ledelse i den lokale kirke todelt. Prestetjenesten har sin egen styrings- og ledelsesstruktur, mens den øvrige virksomhet er underlagt soknets organer, og ledes av en daglig leder.

Spørsmålet er om en slik todeling av styring og ledelse skal videreføres eller ikke. Argumentet for å opprettholde dagens ordning er ønsket om å sikre prestatetjenestens uavhengighet og biskopenes ledelse av prestatetjenesten. Dette ivaretar tradisjonen med Embete og råd. Argumentet som har vært fremført mot en fortsatt todeling er at den vanskeliggjør felles, lokalt planarbeid og et enhetlig strategisk lederskap.

En samling av styring og ledelse vil i så fall innebære at dette samles hos soknets organer. Det ville blant annet bety at soknets organer får ansvar for alle sider ved virksomheten i soknet, også prestatetjenesten.

En innordning av prestatetjenesten under soknets ansvar må sees i sammenheng med hvor arbeidsgiveransvaret for prester legges. En slik innordning forutsetter imidlertid ikke én bestemt løsning på arbeidsgiverspørsmålet. Også i en ordning der presten har en annen arbeidsgiver enn soknets organer, er det mulig å la soknets organer ivareta funksjoner på vegne av det organet som har arbeidsgiveransvaret. Dette vil kunne gi soknet et betydelig reelt ansvar.

En eventuell innordning av prestatetjenesten under soknets ansvar, forutsetter at prestens selvstendige ansvar for utførelse av tjenesten som er gitt i og med ordinasjonen, fortsatt blir sikret. En liknende sikring kan være nødvendig også for andre vigslede stillinger. Et viktig element vil i denne sammenhengen være forholdet til biskopens tilsyn. En kan også vurdere ordninger der prost og biskop fortsatt ivaretar visse ledelsesfunksjoner overfor prestene, uten at det går på bekostning av styrings- og ledelsesansvaret til soknets organer.

Kirkerådets foreløpige vurdering:

IA: Et flertall i Kirkerådet mener all virksomhet i soknet bør inkluderes i styrings- og ledelsesansvaret for soknets organer. Det bør etableres ordninger for daglig ledelse som også inkluderer prestatetjenesten.

IB: Et mindretall i Kirkerådet mener prestatetjenesten fortsatt bør ha en egen styrings- og ledelsesstruktur.

2A: Dersom prestedtjenesten inkluderes i soknets virksomhetsansvar mener et flertall i Kirkerådet at presten kan, men ikke må, gis rollen som daglig leder i en fremtidig kirkeordning.

2B: Dersom prestedtjenesten inkluderes i soknets virksomhetsansvar mener et mindretall i Kirkerådet at presten bør gis rollen som daglig leder i en fremtidig kirkeordning.

2C: Dersom prestedtjenesten inkluderes i soknets virksomhetsansvar mener et annet mindretall i Kirkerådet at andre enn presten bør gis rollen som leder/daglig leder i en fremtidig kirkeordning.

Hørings spørsmål:

9

Bør all virksomhet i soknet underlegges styrings- og ledelsesansvaret til soknets organer?

10

Hvordan bør daglig ledelse for virksomheten i soknet organiseres?

KAPITTEL 6: BISKOP OG BISPEDØMME

Kirkerådet legger til grunn at det ikke står til diskusjon hvorvidt Den norske kirke fortsatt skal ha en ordning med biskoper som utøver tilsyn i kirken. Det betyr at bispedømmet videreføres som kirkelig inndeling. Det som primært står til diskusjon er hvilke andre oppgaver som skal tillegges biskopen og andre organer på bispedømmenivå. Dette inkluderer også spørsmålet om det fortsatt skal være rådsorgan på bispedømmenivå.

A. BISKOPENS ROLLE

Det er i en fremtidig kirkeordning mulig å utforme biskopens rolle på ulike måter. Et grunnleggende veivalg er om man vil endre biskopens rolle som tilsynsmann og -kvinne og videre om man vil opprettholde, redusere eller utvide biskopens oppgaver i ledelsen av kirken. Et viktig spørsmål er i hvilken grad biskopen fortsatt skal utføre arbeidsgiverfunksjoner overfor prestene.

I et vedtak fra 2014 (BM 3/14) har Bispemøtet tatt til orde for at en ordning der biskopen leder prestedtjenesten må videreføres i en fremtidig kirkeordning, begrunnet i «prestedtjenestens særlige karakter, og biskopens særlige ansvar for tilsynet med forvaltningen av Ord og sakrament.» Samtidig tar biskopene til orde for å styrke tilsynet for øvrige vigslede tjenestegrupper.

Det kan anføres ulike argumenter for å endre/tydeliggjøre tilsynsfunksjonen.

- En endring av tilsynsfunksjonen kan anses som en nødvendig konsekvens av at man legger arbeidsgiveransvaret for prester på et annet nivå enn bispedømmenivået.
- At biskopen er arbeidsgiver for prestene, representerer en forskjellsbehandling i forhold til andre vigslede grupper. Biskopen er heller ikke arbeidsgiver for prester som ikke er ansatt av bispedømmerådet.

På samme måte kan det anføres argumenter for å opprettholde – eller utvide – biskopens nåværende funksjoner ut over selve tilsynsfunksjonen

- Avgrensning av tilsynsoppgaven fra arbeidsgiverfunksjoner vil svekke tilsynet, siden biskopen da vil mangle viktige verktøy for å utøve tilsynet.
- Prestetjenestens egenart tilsier at den har en særlig relasjon til biskopen som handler om mer enn tilsyn.

Kirkerådets foreløpige vurdering:

Kirkerådet mener biskopens tilsynsfunksjon bør utvikles og tydeliggjøres både overfor prester og andre vigslede medarbeidere.

A: Et flertall i Kirkerådet mener biskopen bør lede prestedienesten og utøve arbeidsgiverfunksjoner overfor prestene.

B: Et mindretall i Kirkerådet mener biskopen bør ikke utøve arbeidsgiverfunksjoner overfor prestene.

Høringssspørsmål:

11

Hvilken rolle bør biskopen ha i en fremtidig kirkeordning?

12

Hvilke virkemidler bør biskopen ha for å kunne ivareta tilsynet på en god måte?

B. TILSETTING AV BISKOPER

Kirkemøtet vedtok i 2007 at biskoper i Den norske kirke bør utpekes gjennom en valgordning (KM 09/07). Denne ordningen er ikke innført. Dagens ordning er at biskoper tilsettes av Kirkerådet etter en prosess med nominasjon og rådgivende avstemning.

En kan tenke seg ulike alternative måter å utpeke biskoper på:

- Dagens ordning videreføres
- Tilsettingen foretas av et eget organ for tilsetting av biskoper
- Det innføres en ren valgordning for biskoper
- Bispestillinger lyses ut og besettes etter samme prosedyrer som andre stillinger

Kirkerådets foreløpige vurdering:

A: Et flertall i Kirkerådet mener det bør innføres en ren valgordning for biskoper.

B: Et mindretall i Kirkerådet mener det bør opprettes et eget tilsettingsorgan for biskoper.

C: Et annet mindretall i Kirkerådet mener dagens ordning bør videreføres

Høringssspørsmål:

13

Hvordan bør utpeking av biskoper skje i en fremtidig kirkeordning?

C. BISPEDØMMERÅDET

Behovet for et kirkelig rådsorgan på bispedømmenivå er fremfor alt avhengig av hvilke oppgaver som blir lagt til dette nivået. Dersom prester (og eventuelt andre kirkelig tilsatte) skal tilsettes på bispedømmenivå, tilsier det et demokratisk valgt organ på dette nivået. Dersom tilsettingsmyndighet og arbeidsgiveransvar legges til et annet nivå, blir det mindre nødvendig

med et organ på dette nivået. Det betyr i så fall at oppgaver som i dag ivaretas av bispedømmerrådet enten må ivaretas av biskopen eller på andre nivåer i strukturen.

Oppgaver som kan ivaretas på bispedømmenivå:

- Rådgivende organ for biskopen
- Strategisk arbeid i bispedømmet
- Faglig utvikling innen diakoni, gudstjenesteliv og undervisning
- Støttefunksjoner for menighetene
- Klageinstans for saker som ikke blir avklart på soknenivå
- Tilsette alle ansatte som ikke har soknet som arbeidsgiver og arbeidssted
- Drøfte saker som skal til Kirkemøtet og følge opp saker fra Kirkemøtet

Kirkerådets foreløpige vurdering:

A: Et flertall i Kirkerådet mener bispedømmerrådet bør opprettholdes som et demokratisk valgt organ. Bispedømmerrådets oppgaver må vurderes i lys av plasseringen av arbeidsgiveransvaret.

B: Et mindretall i Kirkerådet mener bispedømmerrådet ikke bør opprettholdes som et demokratisk valgt organ. Rådets nåværende oppgaver bør i stedet ivaretas av andre organer.

Høringsspørsmål:

14

Bør bispedømmerrådet opprettholdes som rådsorgan på bispedømmenivå, og hva skal i så fall være bispedømmerrådets rolle i kirkestrukturen?

15

Hvilke oppgaver bør i så fall legges til bispedømmerrådet?

KAPITTEL 7:

ARBEIDSGIVERANSVAR I KIRKEORDNINGEN

Kirkemøtet har vedtatt at «felles arbeidsgiveransvar» er et mål i en fremtidig kirkeordning. Kirkerådet legger til grunn at en ordning med «felles arbeidsgiveransvar» ikke utelukker en viss fordeling av arbeidsgiverfunksjoner mellom organer på ulikt organisatorisk nivå i kirken. Slik fordeling har vi også i dagens ordning, og det er det ikke noe juridisk i veien for en slik funksjonsfordeling.

Med økt samordning av arbeidsgiveransvar vil en kunne styrke muligheten for samlet styring og ledelse av ansatte og oppgaver i menighetene.

Et springende punkt er biskopens rolle som leder av prestatjenesten i bispedømmet. Bispemøtet har tatt til orde for at biskopens rolle som leder av prestatjenesten bør videreføres på samme måte i en fremtidig kirkeordning (BM 3/14). Kirkerådet legger til grunn at en må vurdere hvilke elementer i biskopens nåværende rolle som leder av prestatjenesten som er særlig viktig å videreføre.

Hva som er en fornuftig plassering av arbeidsgiveransvaret har også sammenheng med fremtidig finansieringsmodell for kirken.

Kirkerådet ser for seg tre hovedveivalg:

A. SAMLING AV ARBEIDSGIVERANSVARET I ET ORGAN SOM OPPTRER PÅ VEGNE AV SOKNET

En slik løsning vil innebære at alle som arbeider i soknet vil være ansatt i soknet (eller i et fellesskap av sokn), og at arbeidsgiveransvaret utøves av et organ som opptrer på vegne av soknet. Dersom ordningen med to organ for soknet ikke videreføres (jf. kap. 5), betyr det at arbeidsgiveransvaret legges til menighetsrådet. Dersom ordningen med to organ for soknet videreføres, vil arbeidsgiveransvaret legges til fellesrådet. Det betyr at fellesrådet beholder det arbeidsgiveransvaret det har i dag, samtidig som arbeidsgiveransvaret for prestene overføres fra det nasjonale rettssubjektet.

I en ordning der fellesrådet har arbeidsgiveransvaret, kan enkelte arbeidsgiverfunksjoner likevel legges til andre organer. I forbindelse med tilsetning prester, og eventuelt også andre vigslede stillinger, kan biskop og/eller bispedømmerråd tillegges en innstillende funksjon. Biskop og prost kan også tillegges et nærmere definert faglig lederansvar for prester og andre vigslede medarbeidere på vegne av arbeidsgiver. En slik ordning må likevel ikke utformes på en slik måte at den går på bekostning av styrings- og ledelsesansvaret til soknets organer. En felles daglig ledelse for de som arbeider i soknet må være mulig.

B. SAMLING AV ARBEIDSGIVERANSVARET I BISPEDØMMERÅDET

En slik løsning vil innebære at alle som arbeider i den lokale kirke blir tilsatt i det nasjonale rettssubjektet, så fremt bispedømmerrådet oppfattes som organ for det nasjonale rettssubjektet. Alternativt kan man definere bispedømmerrådet som organ for soknet, eventuelt som organ både for det nasjonale rettssubjektet og for soknet, alt etter hvilke oppgaver det til enhver tid utfører. Denne løsningen vil innebære at prestene beholder bispedømmerrådet som arbeidsgiver, mens de som i dag har fellesrådet som arbeidsgiver, blir overført til bispedømmerrådet.

Økonomisk vil en slik ordning innebære at fellesrådet overfører midler til å lønne ansatte som ikke har statlig finansiering, eventuelt at kommunene yter tilskudd direkte til bispedømmerrådet. En innvending mot en slik ordning vil være at den vil kunne svekke kommunenes vilje til å bidra til finansieringen av den lokale kirke.

En fordel ved en slik ordning vil være muligheten for å føre en samlet arbeidsgiverpolitikk i bispedømmet, for eksempel for å ivareta kjønnsbalanse innen et geografisk område som er større enn soknet. En ulempe ved bispedømmerrådet som felles arbeidsgiver vil være avstanden til soknet. Dette kan i noen grad kompenseres gjennom en delegering av arbeidsgiverfunksjoner til soknets organer.

C. MODIFISERT UTGAVE AV DAGENS ORDNING

En modifisering av dagens ordning ville innebære at prestene fortsatt blir ansatt i det nasjonale rettssubjektet med bispedømmerrådet som arbeidsgiverorgan, mens fellesrådet beholder arbeidsgiveransvaret for de som i dag er ansatt i soknet.

En slik ordning er den som i minst grad krever organisatoriske endringer, blant annet når det gjelder størrelser på fellesrådsområder – i alle fall på kort sikt. Samtidig oppnår man ikke de administrative innsparinger som følger av den samlingen av arbeidsgiveransvaret som ligger i løsning A og B.

Til denne løsningen kan det også reises tvil om den oppfyller Kirkemøtets intensjon om «felles arbeidsgiveransvar». For å realisere Kirkemøtets intensjon, er det ikke tilstrekkelig å videreføre ordningen slik den er i dag – det er i det minste nødvendig med en modifisering i retning av større samordning i arbeidsledelsen.

Det vil i første rekke være nødvendig å utvikle ordninger for lokal daglig ledelse: Samme instans eller person ivaretar arbeidsgivers styringsrett både på vegne av fellesråd og bispedømmeråd. Samordning kan også skje ved at for eksempel menighetsrådets/fellesrådets rolle i tilsettingen av prester styrkes

Kirkerådets foreløpige vurdering:

A: Et flertall i Kirkerådet går inn for at arbeidsgiveransvaret for alle kirkelig tilsatte som arbeider i soknet legges til bispedømmerådet. Det forutsetter en delegasjon til instanser på soknenivå som kan ivareta daglig ledelse og andre arbeidsgiverfunksjoner.

B: Et mindretall i Kirkerådet går inn for at arbeidsgiveransvaret for alle kirkelig tilsatte som arbeider i soknet legges til fellesrådet. Det forutsetter at det etableres bærekraftige størrelser på fellesrådsområdene (f.eks. på justert prostnivå) og at biskopens innflytelse på tilsetting og ledelse av prestedtjenesten sikres i tilstrekkelig grad.

C: Et annet mindretall i Kirkerådet går inn for at dagens delte organisering av arbeidsgiveransvaret videreføres med de modifikasjonene som er nødvendige for en større grad av samordning. Det inkluderer en styrket rolle for soknets organer ved prestedtillsettinger, tilsetting av alle vigslede stillinger i bispedømmerådet og at det etableres en ordning for felles eller samordnet daglig ledelse lokalt.

Høringsspørsmål:

16

Bør alle ansatte ha den samme arbeidsgiver og hvilket organ bør dette i så fall være?

17

I hvilken grad bør arbeidsgiverfunksjoner fordeles på de ulike organer? (Biskopen regnes i denne sammenheng som et organ)

18

I hvilken grad bør det åpnes opp for lokale og regionale variasjoner i organiseringen av arbeidsgiveransvaret?

19

Hvordan bør man på best måte ivareta særpreget til prestedtjenesten og andre vigslede tjenester?

KAPITTEL 8: ORGANISERING AV SENTRALKIRKELIGE ORGANER

Kirken har en rekke sentrale kirkelige organer; Kirkemøte, Bispemøte, Kirkeråd, Den norske kirkes lærenemnd, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd og Ungdommens kirkemøte. Dette kapitlet drøfter disse organenes funksjon og reiser enkelte problemstillinger ved disse.

A. KIRKEMØTETS ROLLE OG SAMMENSETNING

Kirkemøtet er i kirkeloven bestemt som Den norske kirkes øverste representative organ med avgjørelsesmyndighet på en rekke områder, herunder til å vedta regelverk som er hjemlet i kirkeloven. At Kirkemøtet er Den norske kirkes øverste, representative organ betyr i dagens ordning ikke at det er overordnet alle andre kirkelige organer på nasjonalt og regionalt nivå. Verken bispedømmerådene, biskopene eller Bispemøtet er underlagt Kirkemøtet, men har sitt mandat fra staten og er underlagt direkte statlig styring. Kirkemøtet består av medlemmene av bispedømmerådene og lederen av Samisk kirkeråd.

Kirkerådets foreløpige vurdering:

Kirkemøtets sammensetting bør videreføres som i dag. For å ivareta en maktbalanse og sikre en forsvarlig behandling av læresaker er det etter Kirkerådets mening nødvendig å videreføre den type sikringer som i dag ligger i Kirkemøtets forretningsorden § 2-4, og slike bestemmelser bør tas inn i selve kirkeordningen. Det bør også etableres særlige prosedyrer for vedtak i andre saker av stor viktighet, for eksempel endringer i grunnleggende bestemmelser i kirkeordningen.

Høringsspørsmål:

20

Har høringsinstansen synspunkter på Kirkemøtets rolle i kirken?

21

Har høringsinstansen synspunkter på hvordan Kirkemøtet skal settes sammen?

B. BISPEMØTET

Bispemøtet består av alle tjenestegjørende biskoper og er et organ for samordning av de enkelte biskopenes gjøremål. Ellers utfører Bispemøtet oppgaver som er tillagt møtet. I de senere årene er blant annet forvaltningsoppgaver knyttet til arbeidsgiverfunksjoner (etter- og videreutdanning for prester) tillagt Bispemøtet. Bispemøtet ivaretar også biskopenes læreansvar gjennom felles uttalelser, blant annet til saker som skal behandles av Kirkemøtet. Bispemøtet har et særskilt ansvar for saker av læremessig karakter, herunder liturgisaker.

Et viktig spørsmål er hvordan forholdet mellom Kirkemøtet, Kirkerådet og Bispemøtet skal ordnes på en måte som både ivaretar Kirkemøtets rolle som kirkens øverste organ, og som samtidig sikrer utøvelse av biskopenes særlige ansvar og fullmakter.

Kirkerådets foreløpige vurdering:

1: Kirkerådet mener Bispemøtet også i en fremtidig kirkeordning bør være et sentralt organ med ansvar for å samordne de oppgaver som er tillagt de enkelte biskopene samt ivareta helhetskirkelige spørsmål.

A: Et flertall i Kirkerådet legger til grunn at man viderefører ordningen der Kirkerådet er ansvarlig for all forberedelse og oppfølging av saker som hører inn under Kirkemøtets myndighet, men at reglene for behandling av lære- og liturgisaker gjennomgås. I lære- og liturgisaker skal Kirkerådet forelegge saken for Bispemøtet, som uttaler seg. Bispemøtets uttalelse skal tillegges særlig vekt i Kirkerådets behandling, og den skal følge saken til Kirkemøtet.

B: Et mindretall i Kirkerådet legger til grunn at Bispemøtet er ansvarlig for forberedelse og oppfølging samt avgir innstilling i lære- og liturgisaker overfor Kirkemøtet.

2: For å ivareta biskopenes selvstendige rolle bør Bispemøtets preses gis rollen å ivareta arbeidsgiverfunksjoner for de øvrige biskopene.

Høringsspørsmål:

22

Har høringsinstansen synspunkter på Bispemøtets oppgaver og rolle i kirkeordningen, herunder forholdet til Kirkemøtet og Kirkerådet?

23

Har høringsinstansen synspunkter på spørsmålet om ledelse av biskopene?

C. KIRKERÅDET

Kirkerådet velges blant Kirkemøtets medlemmer, med representasjon fra samtlige bispedømmer. Ifølge nåværende kirkelov forbereder det de saker som skal behandles av Kirkemøtet, iverksetter Kirkemøtets beslutninger og leder for øvrig arbeidet mellom Kirkemøtets samlinger. Kirkerådet har 15 medlemmer. 14 er valgt av Kirkemøtet: 10 leke medlemmer, én lek kirkelig tilsatt og 4 prester. I tillegg kommer en biskop valgt av Bispemøtet.

Kirkerådets foreløpige vurdering:

1A: Et flertall i Kirkerådet mener Kirkerådet i dag har et passende antall medlemmer. For å ivareta en geografisk spredning bør bestemmelsen om at hvert bispedømme skal ha minst én representant i Kirkerådet opprettholdes.

1B: Et mindretall i Kirkerådet mener Kirkerådet bør sammensettes av en representant for hvert av bispedømmerådene, preses og tre medlemmer valgt på fritt grunnlag for å ivareta bredde i kompetanse og representativitet.

1C: Et annet mindretall i Kirkerådet mener Kirkerådet bør få færre medlemmer som kun velges ut fra kompetanse, uavhengig av geografisk spredning og tilknytning til alle bispedømmeråd.

2: Kirkerådet legger til grunn at det bør tilstrebes minst 20 prosents representasjon av unge under 30 år og minst 40 prosents representasjon av begge kjønn i Kirkerådet.

3A: Et flertall i Kirkerådet mener dagens ordning hvor både det demokratisk valgte rådsorganet og det administrative sekretariatet fortsetter å hete Kirkerådet, videreføres.

3B: Et mindretall i Kirkerådet mener at det demokratisk valgte rådsorganet fortsetter å hete Kirkerådet, mens det administrative sekretariatet bytter navn for å tydeliggjøre skillet mellom det valgte organ og administrativt nivå.

Høringsspørsmål:

24

Har høringsinstansen synspunkter på Kirkerådets funksjon og sammensetning?

D. DEN NORSKE KIRKES LÆRENEMND

Den norske kirkes lærenemnd består av biskopene, tre teologisk sakkyndige oppnevnt av de teologiske fakultetene, samt to teologisk sakkyndige og fire leke medlemmer oppnevnt av Kirkemøtet. Nemnda gir etter anmodning uttalelser i læresaker. Siste gang nemnda var i funksjon var i 2006.

Et tema i utarbeidelsen av ny kirkeordning er om Den norske kirke skal beholde et sakkyndig læremessig organ ved siden av Bispemøtet, eller om Bispemøtet skal ha denne funksjonen alene.

Kirkerådets foreløpige vurdering:

A: Et flertall i Kirkerådet mener oppgavene som i dag er lagt til Den norske kirkes lærenemnd for fremtiden bør ivaretas av Bispemøtet.

B: Et mindretall i Kirkerådet mener Den norske kirkes lærenemnd bør videreføres som et sentralkirkelig organ med samme funksjoner som i dag.

Høringsspørsmål:

25

Bør ordningen med en egen lærenemnd videreføres, og hvilken funksjon skal en slik nemnd i så fall ha?

E. SAMISK KIRKERÅD

Samisk kirkeråd er et sentralkirkelig organ opprettet som et råd under Kirkemøtet og er Kirkemøtets organ for samisk kirkeliv og urfolksspørsmål. Rådet er pålagt å samordne sine oppgaver med Kirkerådet og Mellomkirkelig råd, og sorterer administrativt under Kirkerådets sekretariat.

Kirkerådets foreløpige vurdering:

Samisk kirkeråd bør forbli et råd under Kirkemøtet og medlemmene oppnevnes som i dag. Det bør i framtiden utredes muligheten for et fellesmøte for samisk kirkeliv som velger representanter til de tre nordligste bispedømmerådene.

Høringsspørsmål:

26

Har høringsinstansen synspunkt på hvordan ansvaret for samisk kirkeliv skal ivaretas i en fremtidig kirkeordning?

F. UNGDOMMENS KIRKEMØTE (UKM)

Ungdommens kirkemøte er et årlig møte for utsendinger fra bispedømmene og fra frivillige ungdomsorganisasjoner. Ungdommens kirkemøte er ikke fastsatt i kirkeloven, men i statutter fastsatt av Kirkerådet. Ungdommens kirkemøte uttaler seg i saker som angår Den norske kirke nasjonalt og internasjonalt, og har rett til å melde saker til behandling i Kirkemøtet. Ifølge Kirkemøtets forretningsorden møter fire representanter for Ungdommens kirkemøte på Kirkemøtet med tale- og forslagsrett.

Kirkerådets foreløpige vurdering:

Det kirkelige ungdomsdemokratiet bør regelfestes som en del av kirkeordningen vedtatt av Kirkemøtet. Ungdommens kirkemøtes funksjoner videreføres som i dag.

Høringsspørsmål:

27

Har høringsinstansen synspunkt på hvordan ungdomsdemokratiet og Ungdommens kirkemøte skal ivaretas i en fremtidig kirkeordning?

